

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e Functionele emailadressen <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
From: 5.1.2e Functionele emailadressen
Sent: Thur 11/26/2020 2:40:10 PM
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren
Received: Thur 11/26/2020 2:40:11 PM

Hoi 5.1.2e

Inderdaad *

Ik heb inmiddels overleg met 5.1.2e gehad en het stuk toch als bijlage bij de LCI-richtlijn laten staan omdat alle onderbouwingen van OMT-adviezen hier geplaatst worden (vanwege vindbaarheid).

Het stuk waarnaar je refereerde dat 5.1.2e eerder deze week offline haalde (koren en zangensembles), was gekoppeld aan het Generieke kader en niet aan een OMT-advies en als ik het goed begreep vervalt die koppeling nu. Wel zal ik een re-direct van de url van dat stuk naar de nieuwe url van de onderbouwing OMT-advies laten maken.

Kortom:

- het linkje naar het stuk is nog steeds hetzelfde: <https://lci.rivm.nl/covid-19-zangkoren>
- ik zal een re-direct aan laten maken van de link naar het stuk over koren en zangensembles dat offline staat naar dit nieuwe stuk
- In de titel laat ik OMT-advies staan
- Het stuk hangt als bijlage bij de LCI-richtlijn, net zoals de andere achtergronddocumenten van OMT-adviezen

Laat het weten als bovenstaande toch niet klopt, dan pas ik het aan.

Groeten,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: donderdag 26 november 2020 15:11
To: 5.1.2e Functionele emailadressen <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Onze mailtjes hebben gekruist 5.1.2e, graag dus niet als zichtbare bijlage. Het waren omt-adviezen, dus de titel dekt de inhoud, anders lijkt het alsof wij (RIVM/Cib/LCI) het adviseren, en dat is niet zo. Groet, 5.1.2e

---

From: 5.1.2e Functionele emailadressen <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: donderdag 26 november 2020 15:08
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; LCI-webredactie <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hoi 5.1.2e

Dit is gepubliceerd. Wel nog een vraag: is het OK om in de titel het over het OMT-advies te hebben, of moet ik dat wat algemener maken en het benoemen als 'Onderbouwing advies zangkoren'?

Het linkje is: <https://lci.rivm.nl/covid-19-zangkoren>

Deze link is als bijlage opgenomen bij de richtlijn in de rechterberm onder 'Onderbouwing en achtergrond', zie hieronder.

Onderbouwing en achtergrond

Advies prioritering BCO

Gebruik medische mondneusmaskers door medische risicogroepen

Advies prioritering testen

Overzicht alternatieve testen SARS-CoV-2-diagnostiek

Onderbouwing beleid mondneusmaskers

Ventilatie en COVID-19

Inhoudelijke onderbouwing t.b.v. symptomatologie COVID-19

Aerogene verspreiding Sars-CoV-2 en ventilatiesystemen (onderbouwing)

Inhoudelijke onderbouwing m.b.t. a-, pre- en vroegsymptomatische transmissie

Onderbouwing OMT-advies zangkoren

Groeten,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: donderdag 26 november 2020 14:26

To: 5.1.2e Functionele emailadressen <5.1.2e@rivm.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: FW: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Importance: High

Ha LCI webcollega's,

Willen jullie bijgaande tekst zo snel mogelijk als bijlage bij de LCI Covid19 richtlijn publiceren. 5.1.2e en 5.1.2e zijn akkoord.

En kunnen jullie ons dan een linkje sturen waar de tekst staat? Dan kunnen we vanaf de RIVM publiekspagina's hier weer naar verwijzen.

Alvast veel dank!

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: donderdag 26 november 2020 11:58

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Dag allemaal, dank, in de bijlage de definitieve versie. Groet, 5.1.2e

---

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: donderdag 26 november 2020 11:31

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

<5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Beste 5.1.2e

Mooi stuk.

Een opmerking, zie bijlage.

5.1.2e kan daar de knoop over doorhakken.

Groet 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: woensdag 25 november 2020 17:42
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: FW: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Beste 5.1.2e,

Ik mocht mij, als 5.1.2e, bemoeien met een stukje webtekst om ons advies te onderbouwen om voorlopig niet in groepsverband te zingen. Na een behoorlijke afstemronde is het bijgesloten word-document het resultaat. We hebben nog één akkoord nodig en dan kunnen we het publiceren.

Ik hoop dan ook spoedig van u te horen!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Verzonden: woensdag 25 november 2020 16:34
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Ha, het wordt steeds lastiger lezen, en het wordt steeds beter *

Nog een paar kleine dingetjes, zie vooral mijn opmerking bij het begin.

Laten we de volgende, schone versie bij 5.1.2e neerleggen en vandaar weer verder.

@ 5.1.2e we communiceren het stuk zelf niet actief naar het korennetwerk, maar we kunnen hen wel laten weten dat we de website nav het advies geupdate hebben, toch?

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: woensdag 25 november 2020 15:26
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Ik heb het toch nog weer iets anders opgeschreven, waarbij er meer nadruk is op de onderbouwing van het OMT advies en wat minder op ons onderzoek. Want volgens mij is dat met name de vraag vanuit het koornetwerk om een onderbouwing te geven van het advies.

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: woensdag 25 november 2020 14:55
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hierbij een paar kleine aanvullingen.

Kun jij dan nog een suggestie doen voor een korte alinea over zingen op deze pagina:

<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/verspreiding>

Als we daar een alinea toevoegen met als titel Verspreiding bij zingen (o.i.d.) zijn we ook goed vindbaar in google. En een nieuwe tekst voor de Q&a op dezelfde pagina (zie hieronder wat er nu staat)

@ 5.1.2e zullen we dan wel in de tussentijd alvast deze tekst laten accorderen door 5.1.2e De alinea in het dossier verspreiding en nieuwe q&a kunnen we dan daarop baseren. Ok?

Is het veilig om te zingen met een band/koor/groep /muziekvereniging?

Hierover heeft het [OMT](#) begin november een advies gegeven. Er zijn aanwijzingen dat zingen een verhoogd risico geeft op de verspreiding van COVID-19. Daarom zijn er aparte regels voor (mee)zingen en zangkoren. Zie hiervoor [Rijksoverheid.nl](#).

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: woensdag 25 november 2020 14:37
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

5.1.2e, kijk jij nog even?

Groet en alvast dank!

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Verzonden: woensdag 25 november 2020 13:36
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Onderwerp: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

In de bijlage mijn feedback, nu gauw bellen

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: woensdag 25 november 2020 09:32
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hoi 5.1.2e

Ik heb je wijzigingen in het eerste deel grotendeels overgenomen. De paragrafen die je hebt toegevoegd lenen zich denk ik meer voor een QandA en niet voor dit document. Ik zou dit stuk met name dicht bij het OMT advies (en het document wat daaraan ten grondslag lag) laten.

Groeten, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: dinsdag 24 november 2020 21:50
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hi 5.1.2e

Ik heb de tekst behoorlijk wat aangepast. Eigenlijk vond ik de tekst en opbouw best goed, maar omdat ik anders

mijn huis schoon moest maken, heb ik er toch maar wat tijd in gestoken.

Ook heb ik aan het eind nog drie alinea's vrije tekst toegevoegd. Uiteraard mag die helemaal afgeschoten worden.

Met wie kan ik morgen afstemmen voordat er iets de lijn in geschoten gaat worden?

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Verzonden: dinsdag 24 november 2020 16:14

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hoi 5.1.2e lastig inderdaad. Ik heb er nog wat aan gesleuteld en het kan nu wel een verse blik gebruiken.

@ 5.1.2e kunnen jullie die verse blik bieden?

Al even met 5.1.2e over gehad: ik denk dat voor het ergens geplaatst of verstuurd wordt, we het wel even langs de zogeheten lijn moeten laten gaan.

Klopt het dat we het naar het koornetwerk wilden sturen? Wat hadden we ook al weer precies afgesproken (ik moet die goede gewoonte van even meeschrijven toch weer gaan gebruiken!).

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: maandag 23 november 2020 10:57

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hoi 5.1.2e

Hier een eerste opzet voor de onderbouwing van het OMT advies. Sommige dingen vind ik lastig te verwoorden. Morgen eventueel samen nog wat aanscherpen? Ik kan morgen ook op het RIVM zijn.

Groeten, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: vrijdag 20 november 2020 11:51

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hoi 5.1.2e

Goed om het samen even door te spreken. Hieronder alvast mijn suggesties. 5.1.2e nog aanvullingen?

5.1.2i Concept

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Sent: donderdag 19 november 2020 14:51
To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Subject: RE: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hi 5.1.2e ook omdat er vragen op social zijn, hieronder een voorstel voor de woordvoeringslijn, met daaronder iets meer toelichting. Kan jij kijken of het klopt en of je er mee kan leven?

5.1.2i Concept

Groet en alvast dank!

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Verzonden: donderdag 19 november 2020 12:04
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggdhm.nl>
Onderwerp: FW: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

---

Dit mailtje dus. Groet, 5.1.2e
From: 5.1.2i Functionele emailadressen <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: donderdag 19 november 2020 11:38

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Subject: FW: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Zie hieronder.

From: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Sent: donderdag 19 november 2020 08:18

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Subject: FW: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Hi collega,

Graag jullie advies.

Kunnen jullie dit beantwoorden of moet ik het doorsturen naar iemand anders?

Groet,
[redacted]

From: VanderWeesConsulting <[redacted]@vanderweesconsulting.nl>

Sent: woensdag 18 november 2020 23:02

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

Subject: Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren

Bij de toelichting op de Coronamaatregelen per 19 november trof ik een notitie aan, genaamd "Terugkoppeling voorlopige resultaten onderzoek zangkoren". Bij de notitie stond bovenstaand mailadres. Ik hoop dat deze mail bij de juiste persoon terecht komt c.q. bij deze persoon bezorgd kan worden.

Ik realiseer mij dat het hier om een tussenstand van dit onderzoek, maar de opzet van het onderzoek roept bij mij toch vragen op. Er wordt gemeld dat het onderzoek betrekking heeft op 5 koren waar besmettingen zijn geconstateerd en dat er uitgebreide vragenlijsten zijn beantwoord door de betreffende koren. Dat is prima. Waar echter geen aandacht aan wordt besteed zijn de vele duizenden koren waar geen besmettingen zijn opgetreden. Ik vraag mij af hoe je wetenschappelijk onderzoek kunt doen om uit te zoeken waarom bij deze 5 koren besmettingen zijn geconstateerd als je de situatie bij de andere 'schone' koren niet in beeld brengt.

In dit verband komt het nogal vreemd over als in de samenvatting en conclusies wordt gemeld dat "gemiddeld de helft van de koorleden besmet is geraakt met het coronavirus na de repetitie of uitvoering. **Een mogelijke verklaring is dat het door het zingen komt**". Waarom is dat "een mogelijke verklaring" als duizenden koren ook gezongen hebben zonder dat dat besmettingen opleverde? Dat laatste is toch niet onderzocht? Deze uitspraak is dus nergens op gebaseerd en methodologisch niet wetenschappelijk onderbouwd. Een instituut als het RIVM zou zich moeten schamen voor dergelijk onwetenschappelijk broddelwerk.

Op basis van dit krakkemikkig onderzoek wordt vervolgens wel een verbod op zingen in koren uitgevaardigd. Dit raakt meer dan een miljoen mensen volstrekt onnodig in de uitoefening van hun zang-passie. Schande!

Met vriendelijke groet/Kind Regards,

[redacted]

VanderWeesConsulting

Buitentocht 46, 2353 VL Leiderdorp

Tel: 06 [redacted]

mail: [redacted]@vanderweesconsulting.nl

Web: www.vanderweesconsulting.nl

